

Şair Əhməd Fərhad orta məktəbdə oxuduğum illərdən tanıyıram. Şair-publisist İsmayıl İmanzadənin təşkil etdiyi və ayda bir dəfə yazarların toplandığı, ədəbi diskussiyalar aparıldığı «Xudafarin nəğmələri» ədəbi birliyinin məclislərində Əhməd Fərhad həmişə satirik mövzuda şeirlərini oxuyardı. Hətta onun o vaxtlar oxuduğu şeirlərindən bir beyti də o vaxtdan yaddaşında əzber saxlamışdım:

*Qatğımız qaradır,
sağ olanda gələrsən,
Çalış biçərə Əhməd,
sağ olanda gələrsən.*

Onunla bu yaxınlarda «Dirili Qurbanı» məclisində yenə görüşdük. «Qərībəm vətəndə də...» («Nərgiz», 2013) kitabını mənə bağışladı. Oxuyub vərəqlədim. Miniatur biçimində yazdıqlarının üstündə dayandım. «Dörtlüklər» bəlməsində verilmiş ayrı-ayrı nümunələrə göz gəzdirdim.

*Məhəbbət insanları
Göylər qədər ucaldar,
Boş anlar, boş saatlar
Vaxtından tez qocaldar.*

*Çən çənəyə şək saldı,
Duman zirvəni aldı,
Bəhəllərin göy yağı
Çaladı dağda qaldı.*

Dünyamız məhəbbətlə süslənsə...

ƏHMƏD FƏRHAD

**QƏRİBƏM
VƏTƏNDƏ DƏ...**

*Dünyamı nəxiş gördüm,
Məni edən bəxiş gördüm.
İptadım ki dəranam,
Ünümə qırıq gördüm.*

Gətirdiyim bu üç bəndin hər biri ayrı-ayrılıqda gözlərdükə əbədi sənət nümunəsidir. Mən niyə bu yığcam nümunələrin üstündə dayandım? Şairi sözündən, kəlməsindən tanıyırlar, yoxsa ki quru boş naqqallıqla, sözün ucuzluğuna gedib uzunçuluğuna görə yox. Əgər yığcam sözə dünya haqqında fəlsəfi fikir yürütmək qabiliyyəti varsa, deməli, o, söz öhlədir, şairdir, yazardır. Əhməd Fərhadın yuxarıdakı dörtlüklərinin hər birində özünəxas aforistik fikir yükü dağınır. Məhəbbətin insanları göylər qədər ucaltması ifadəsi sadə fikirlə böyük mətləbləri ifadə etmək istedadıdır. Yaxud boş anların, boş saatların insanları vaxtından tez qocaltması fikrinin arxasında böyük həyat həqiqətləri dayanır. Doğrudan da, insan həmişə bir ictimai faydalı işlə məşğul olmayanda, insanlığa layiq olan bir əməl sahibi kimi fəaliyyət göstərməyəndə və vaxt, günləri boş-mənasız hədəf yerə keçirəndə, istər-istəməz özü özündən çiyirir və bu da onun ömrünün hədəfə gətməsi - «vaxtından tez qocalması», yaşamaq həvəsindən düşməsi ilə nəticələnər. Bax yuxarıdakı fikrin mənə yozumu bu kimi incə mətləblərə xal vurur. Bu, Ə. Fərhadın bir şair kimi insan və həyat, dünya barədə fəlsəfi qənaətlərini əks etdirir.

İkinci nümunədə isə şair təbiətin sözlə təblosunu çəkmişdir. Əlbəttə, özünün gördüyü, duyduğu formada: Belə ki Əhməd müəllim çən-çiskin obrazına çənənliyə şək götürən bir cəmrəngiz təbiət qüvvəsi kimi xarakterizə edir. Beləcə, təbiətdəki çən və şək arasındakı uyğun harmoniyanı təsvirə gətirir.

(Davamı 15-ci sahifədə)

(Əvvəlki 14-cü səhifədə)

Dumanın zirvəni alması isə ədi təbiət manzərəsinə işarə olsa da, burada da bir sətircəli deyim özünü göstərir. Yəni duman həmişə zirvənin qabağını kəsmək istəyər, zirvə isə öz yerində-zirvəliyində qərar tutub qərarlaşıb. Axırncı misralarda isə hamımızın kənddə-kosəkəda rast olduğumuz, dağ düşündə, dağ başında, dağ yamaclarında gördüyümüz bir təbiət hadisəsinə işarədir. Hamımız dağda-daşda oyağı-çalası olan daşlara rast gəlmişik. Yağış yağandan-yağana həmin daş çalalarına yığılmış qalan sular dağlarda yaşayan heyvanlar, quşlar üçün bir ehtiyat su mənbəyi-sə anbarı rolunu oynayır. Dağ keçiləri, ceyran-cöyür susadışda gəlib ağzını dirəyib həmin daş çalalarındakı (el arasında bu cür çalalı daşlara qaxlıq deyirlər) sulardan içib susuzluqlarını yatırırlar. Bax müəllif bu suyu buludların göz yaş kimi səciyyələndirir.

Üçüncü nümunədə isə Əhməd Fərhad dünyanın gəldi-gedərliyindən gileyənir: «dünyanı naxış gördüm» yəni dünyada kiminsə naxışı gətirir, taleyi özünə gülür, məstədicə baxış könlünü oxşayır, bəxtindən küskün birisi də özünə-özünə tumar verib dərənəmə istədikdə isə qəflət yuxusundan oyanmış kimi olur, hədəf getmiş ömrün illərinin yel qanadla özündən xəbərsiz uçub yandırdan getmiş olduğunu görür, bunu qəmin-kədərin və ömründən keçən illərin özünə-gözünə amansız qocalıq qırıqları salmış olduğundan bilib-anlayır. Üzündə

Dünyamız məhəbbətlə süslənsə...

qırıq görən aşiq bununla taleyinin ona acı sətir şillə çəkdiyini dərk edir.

Bax beləcə, Əhməd Fərhad dördcə misrada oxucularına bu cür həyat həqiqətlərindən ağah edir. Ona görə də «Tak beytlər» adı altında verdiyi nümunələrdən birində oxucularına xəbərdar edici signal kimi səslənir ki:

*Bu dünya vəfəsiz, dövranısa qədəuz,
Ömürü na cəhl et, na də ki uduz!*

Əhməd Məhəmməd oğlu Fərhadov (Əhməd Fərhad) kitabın «Duyğularım, düşüncələrim» bölümündə də həssas duyğulu bir yazar kimi filosofanə çıxış edir. «Kiminsə nəhəni oxşayan bir yazım varsa, onu yazdığım ənənə ömrümün ən gözəl ənənə hesab edərim» deyən müəllif publisistik dillə də özünəxas aforistik kəlamilər söyləməyə nail olur.

«Günəşin zülmətdən doğub yer kürəsini işıqlandırması ilə qara gözlərdən üstünə nurun elənməsi düz mütənasibdir» cümləsində əslində müəllif yüksək poetik fikir nümayiş etdirmişdir. «Qara-qara buludlardan ağappaq qarı yağması hər bir zülmətdə bir ağlığın olmasını göstərən əlamətdir» fikri isə Əhməd Fərhadın uğurlu kontrast yaradıcılığına əyani misaldır.

Aşağıdakı cümlələr isə mənsur şeir təsiri bağışlayır:

«Çox imkansız olanda hər yerdən, qardaş qapısından da, bacı qapısından da qovulursan. Hər yerdən sonun halını sormaqları isə sünməkdə olan ocaqdan qalxan qora bənzər. O da havaya qalxan kimi sənər.

Təkcə bir yerdən, ana üroyindən qovulmursan».

Həyatın reallıqları, xüsusən də kapitalizm dünyasına cybəcər siması burada yığcam tərzdə və özünəməxsus deyim üslubu ilə ifadəsini tapmışdır. Və bütün bunların fəvqündə ana üroyinin təmənənəsiz sevgisidir ki övladlarından bunu heç vaxt osirgəmir fikri aksion kimi səslənir. Məncə, Əhməd Fərhad burada dolayısı ilə de olsa, bütün beşəriyyətə səslənmişdir, üroklərimizi bizi dünyaya gətirən anələrimizin üroyi kimi geniş-qəlbi olmağa, dünyamızı insanlara məhəbbət duyğuları ilə yaşamağa çağırır. Məhəbbət olan yerdə əmin-amanlıq, firavanlıq da olar axı!

Ş.ƏLİFOĞLU